

Türkiye'de ve Dünya'da Çocuk Sağlığı

Dersin İçeriği

- ocuk kavramı
- Sağlık kavramı
- Türkiye de ve dünyada ocuk sağlığının durumu
- ocuk sağlığını etkileyen faktörler
- ocuk sağlığına yönelik girişimler

Çocukluk Kavramı

- Döllenme → Ergenliğin sonu (18 yaş)
(Pediatri hemşireliği, Conk Z)
- Erken yaşta reşit olma hariç 18 yaş(BM)
- 24 yaş(DSÖ)

Çocukluk Dönemleri

- Çocuklarda anatomik ve fizyolojik özellikler yaşa göre farklılık gösterir. Bu nedenle çocukluk çağı dönemlere ayrılır .

Çocukluk Dönemleri

1-Doğum öncesi

- Embrional dönem(10hf)
- Fetal dönem(10hf-doğum)

2-Doğum sonrası dönem

- Yenidoğan neonatal dönem(0-4hf)
- Süt çocukluğu dönemi(1-12ay)
- Oyun çocukluğu dönemi(1-3yaş)
- Okul öncesi dönem(4-5yaş)
- Okul çocukluğu dönemi(6-10/6-12yaş)
- Puberte dönemi(10-16/12-18yaş)

Sağlık Kavramı

- Robinson(1996) ;Hastalığın yokluğu
- Seedhouse(1996);Belirli özelliklere sahip olma
- “Sadece hastalık ve sakatlığın olmaması değil, fiziksel, ruhsal ve sosyal yönden tam bir iyilik hali”(DSÖ)

Çocuk sağlığının önemi

- Bir toplumun gelişmişliği ve kalkınmışlığı ne olursa olsun bazı bireyler sağlık açısından özel riskler taşımaktadır.
- Kadınlar ve çocuklar

Çocuk sağlığının önemi

- Çocuklar çevreye bağımlı!
- İstatistikler!

Çocuk sağlığında sağlık göstermeleri(DSÖ/UNICEF)

- 5 yaş altı çocuk ölüm hızı (100 CD)
- Bebek ölüm hızı (1000 CD)
- Yenidoğan bebek ölüm hızı 1000 CD)
- Anne ölüm oranı (1000cd)
- Bağışıklama oranı
- 5 yaş altı ölüm hızı Kır/kent, gelir grubu, eğitim düzeyi
- Ulusal gelirden sağlığa ayrılan pay Bütçeden sağlığa ayrılan pay

UNICEF 2012 ye göre dünya çocuk sağlığı durumu

Beş yaş altı ölüm hızı (1.000 canlı doğumda)

UNICEF Bölgesi	1970	1975	1980	1985	1990	1995	2000	2005	2010	2012
Sahraaltı Afrika	242	216	199	185	177	170	155	130	106	98
Doğu ve Güney Afrika	209	190	186	172	163	155	139	111	85	77
Batı ve Orta Afrika	274	245	217	203	195	189	174	151	127	118
Orta Doğu ve Kuzey Afrika	202	165	126	90	71	61	50	41	32	30
Güney Asya	211	193	170	149	129	111	94	78	65	60
Doğu Asya ve Pasifik	114	92	75	63	58	51	41	30	23	20
Latin Amerika ve Karayipler	118	102	84	67	54	43	32	25	23	19
ODA/BDT	97	74	68	55	47	47	36	27	21	19
En az gelişmiş ülkeler	238	227	209	188	172	156	138	114	93	85
Dünya	145	128	116	99	90	85	75	63	52	48

- Çocukluk çağı ölümlerinin büyük bir bölümü 5 yaş altında olmaktadır. Gelişmiş ülkelerde tüm ölümlerin %2-5'i az gelişmiş ülkelerde %40'ı beş yaş altındadır.

Dünya Çocuklarının Durumu

Ülkeler ve bölgeler	5 yaş altı ölüm sıralaması	5 yaş altı ölüm hızı (5YAÖH)		Cinsiyete göre (5YAÖH) 2012		Bebek ölüm hızı (1 yaş altı)		Neonatal ölüm hızı 2012	Toplam nüfus (bin) 2012	Yıllık doğum sayısı (bin) 2012	Yıllık 5 yaş altı ölüm sayısı (bin) 2012	Kişi başına GSMH(ABD\$) 2012	Doğumda yaşam beklentisi (yıl) 2012	Toplam yetişkin okuryazar oranı (%) 2008-2012*	İlköğretim net okullaşma oranı (%) 2008-2011*
		1990	2012	erkek	kadın	1990	2012								
ÖZET GÖSTERGELER*															
Sahraaltı Afrika		177	98	103	92	107	64	32	913,135	34,734	3,245	1,397	56	59	77
Doğu ve Güney Afrika		163	77	82	71	101	51	28	441,512	15,780	1,170	1,729	59	66	87
Batı ve Orta Afrika		195	118	124	112	115	76	37	433,568	17,667	1,985	1,071	54	52	68
Orta Doğu ve Kuzey Afrika		71	30	32	28	53	24	15	425,055	10,223	306	-	71	79	90
Güney Asya		129	60	59	60	92	47	32	1,650,019	35,448	2,082	1,440	67	62	93
Doğu Asya ve Pasifik		58	20	22	19	44	17	11	2,074,608	30,975	632	5,592	74	94	97
Latin Amerika ve Karayipler		54	19	21	17	43	16	10	604,436	10,951	206	9,212	75	92	95
ODA/BDT		47	19	21	17	38	16	9	408,336	5,889	112	8,727	70	98	96
En az gelişmiş ülkeler		172	85	90	79	107	58	30	878,097	29,287	2,388	779	61	58	81
Dünya		90	48	50	46	63	35	21	7,040,823	138,314	6,553	10,132	71	84	91

Türkiye'deki durum (Unicef,2012)

Ülkeler ve bölgeler	5 yaş altı ölüm sıralaması	5 yaş altı ölüm hızı (5YAÖH)		Cinsiyete göre (5YAÖH) 2012		Bebek ölüm hızı (1 yaş altı)		Neonatal ölüm hızı 2012	Toplam nüfus (bin) 2012	Yıllık doğum sayısı (bin) 2012	Yıllık 5 yaş altı ölüm sayısı (bin) 2012
		1990	2012	erkek	kadın	1990	2012				
Slovenya	185	10	3	3	3	9	3	2	2,068	21	0
Solomon Adaları	72	39	31	34	28	31	26	14	550	17	1
Somali	4	177	147	154	141	107	91	46	10,195	452	65
Güney Afrika	57	61	45	49	40	47	33	15	52,386	1,102	50
Güney Sudan	12	251	104	109	98	149	67	36	10,838	396	40
İspanya	161	11	5	5	4	9	4	3	46,755	493	2
Sri Lanka	136	21	10	10	9	18	8	6	21,098	383	4
Filistin Devleti	83	43	23	24	21	35	19	13	4,219	130	3
Sudan	33	128	73	79	67	80	49	29	37,195	1,263	89
Surinam	91	51	21	23	18	43	19	12	535	10	0
Svaziland	29	71	80	85	75	54	56	30	1,231	37	3
İsveç	185	7	3	3	3	6	2	2	9,511	114	0
İsviçre	170	8	4	5	4	7	4	3	7,997	82	0
Suriye Arap Cumhuriyeti	116	38	15	17	14	31	12	9	21,890	529	8
Tacikistan	46	105	58	64	52	82	49	23	8,009	265	15
Tayland	125	38	13	15	11	31	11	8	66,785	702	9
Eski Yugoslav Cumhuriyeti Makedonya	150	37	7	8	7	33	7	6	2,106	23	0
Timor-Leste	48	171	57	62	52	129	48	24	1,114	40	2
Togo	19	143	96	102	89	89	62	33	6,643	245	22
Tonga	125	23	13	14	11	20	11	7	105	3	0
Trinidad ve Tobago	91	33	21	23	19	29	18	15	1,337	20	0
Tunus	112	51	16	17	15	40	14	10	10,875	189	3
Türkiye	120	74	14	16	13	55	12	9	73,997	1,268	18
Türkmenistan	52	90	53	60	45	72	45	22	5,173	111	6

2014 SAĞLIK İSTATİSTİKLERİ

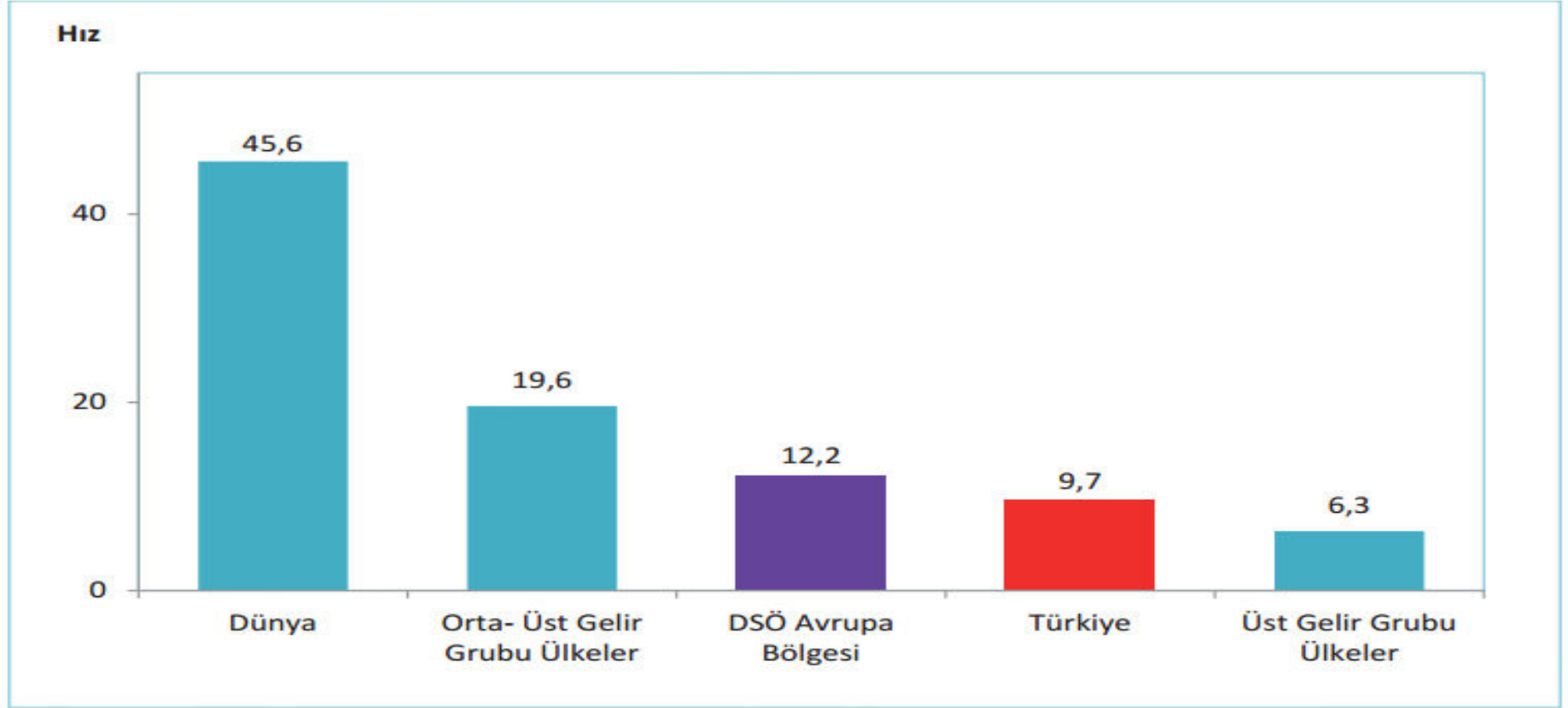
Şekil 2.9. İBBS-1'e Göre Beş Yaş Altı Ölüm Hızı, (1.000 Canlı Doğumda), 2014



Kaynak: Türkiye Halk Sağlığı Kurumu

2014 SAĞLIK İSTATİSTİKLERİ

Şekil 2.10. Beş Yaş Altı Ölüm Hızının Uluslararası Karşılaştırması, (1.000 Canlı Doğumda), 2013



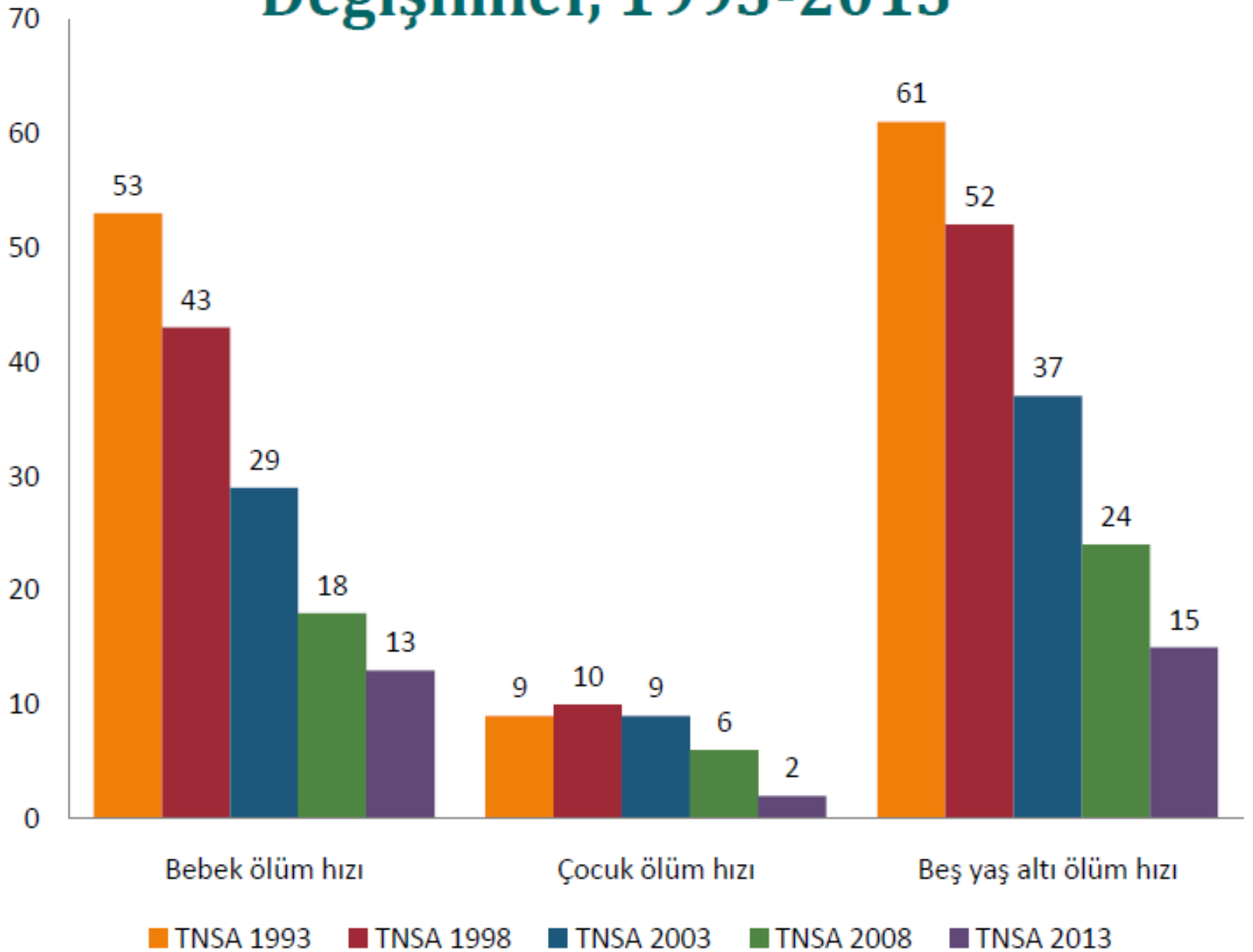
Kaynak: Türkiye Halk Sağlığı Kurumu, DSÖ World Health Statistics 2015

Not: Türkiye verisi 2014 yılına aittir.

Bebek ölüm hızları (BÖH)

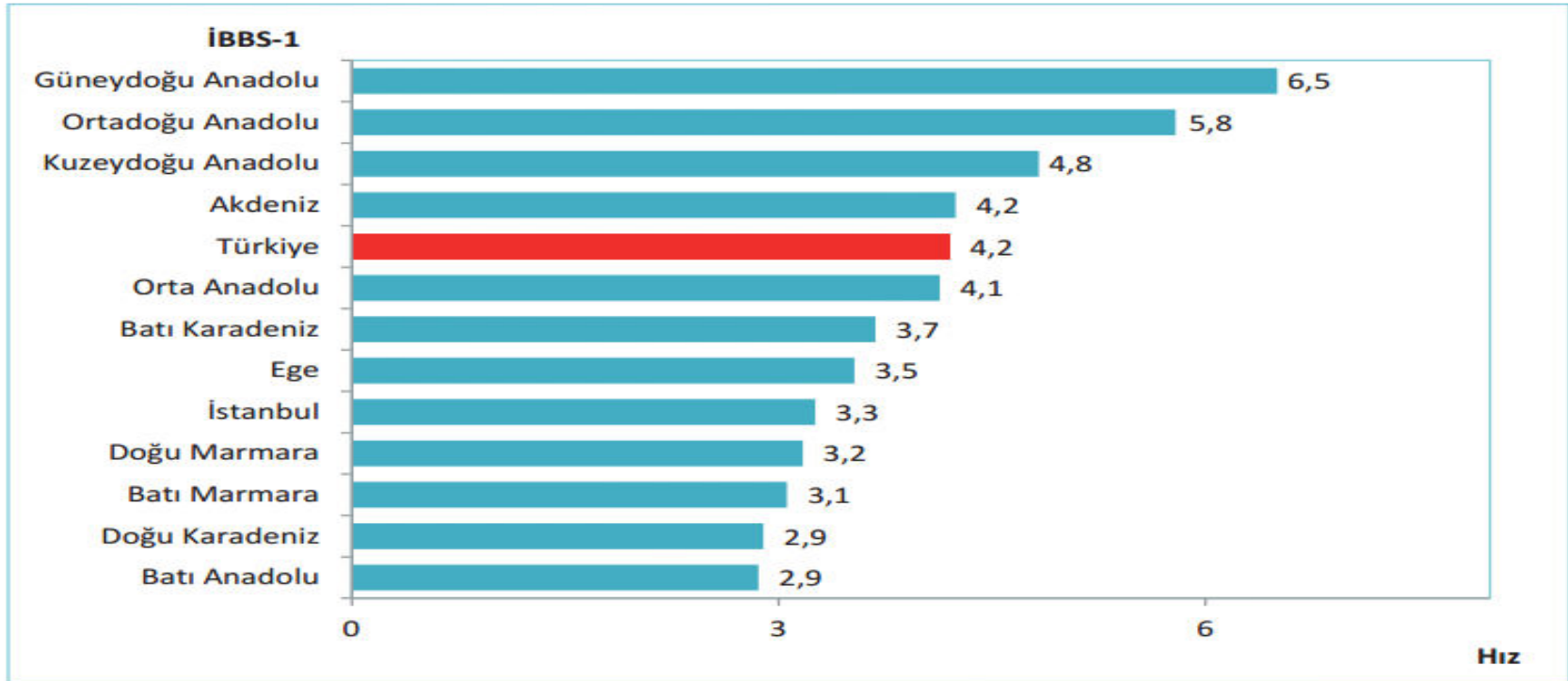
- Toplam BÖH Bir toplumda, bir yılda canlı doğup, bir yaşını tamamlamadan ölen ÇS / CDS X 1000

Erken Yaş Ölüm Hızlarında Değişimler, 1993-2013



2014 TÜRKİYE İSTATİSTİKLERİ

Şekil 2.6. İBBS-1'e Göre Neonatal Ölüm Hızı, (1.000 Canlı Doğumda), 2014

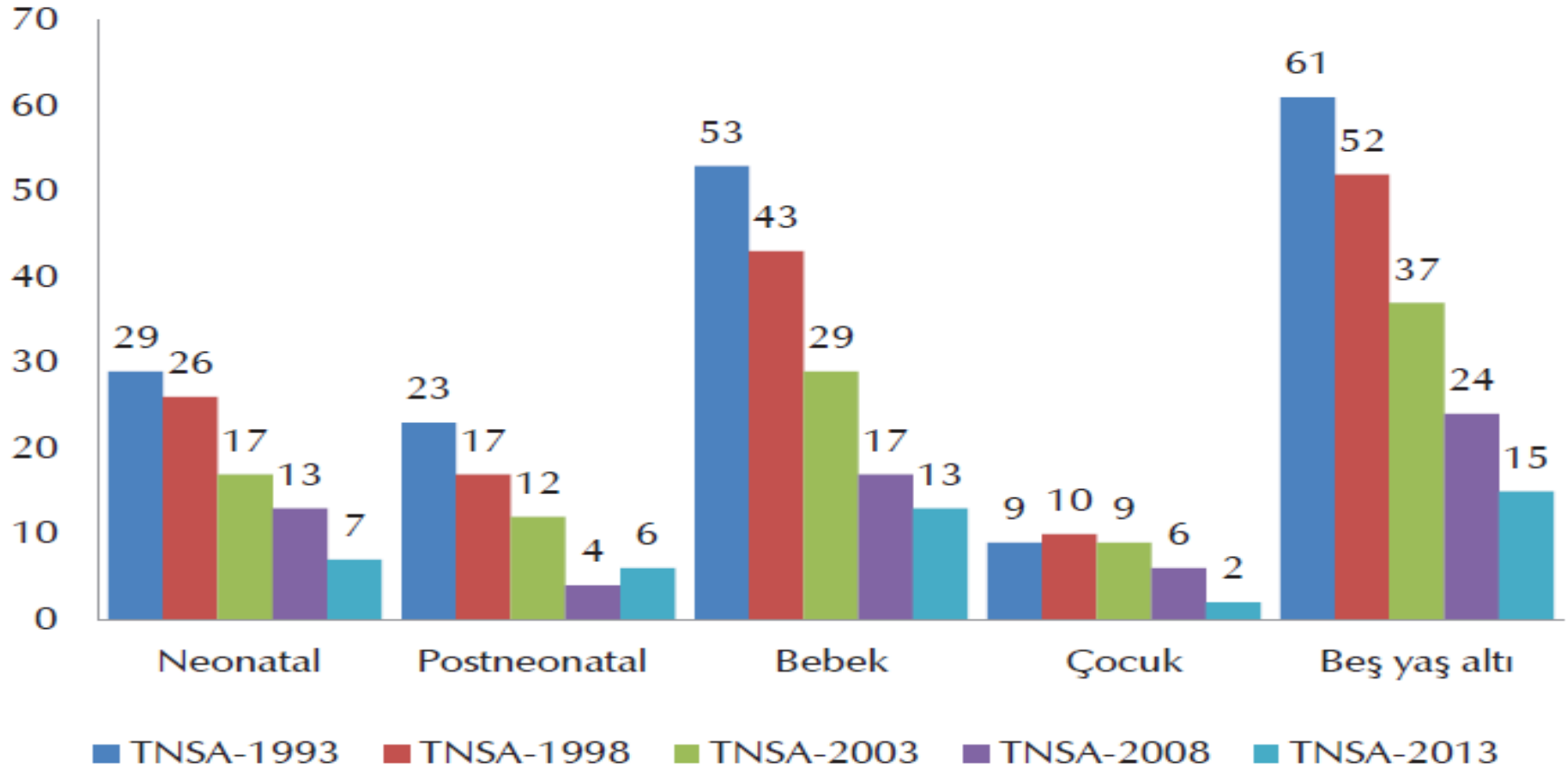


Kaynak: Türkiye Halk Sağlığı Kurumu

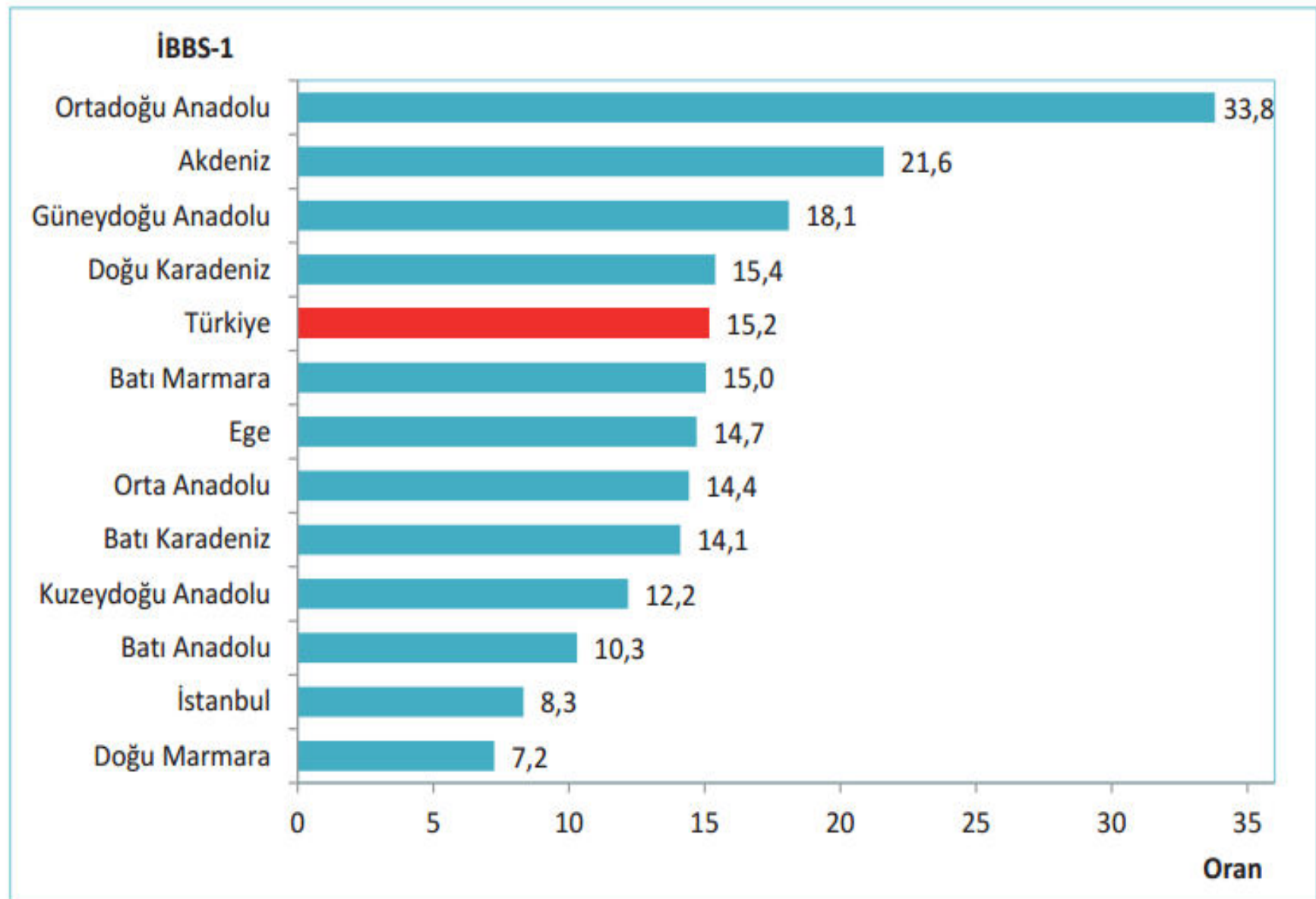
TNSA 2013

Şekil 9.1 Çocukluk dönemi ölümlülük hızlarındaki eğilimler

TNSA-1993, TNSA-1998, TNSA-2003, TNSA-2008 ve TNSA-2013'ten önceki beş yıllık dönemler için tahminler

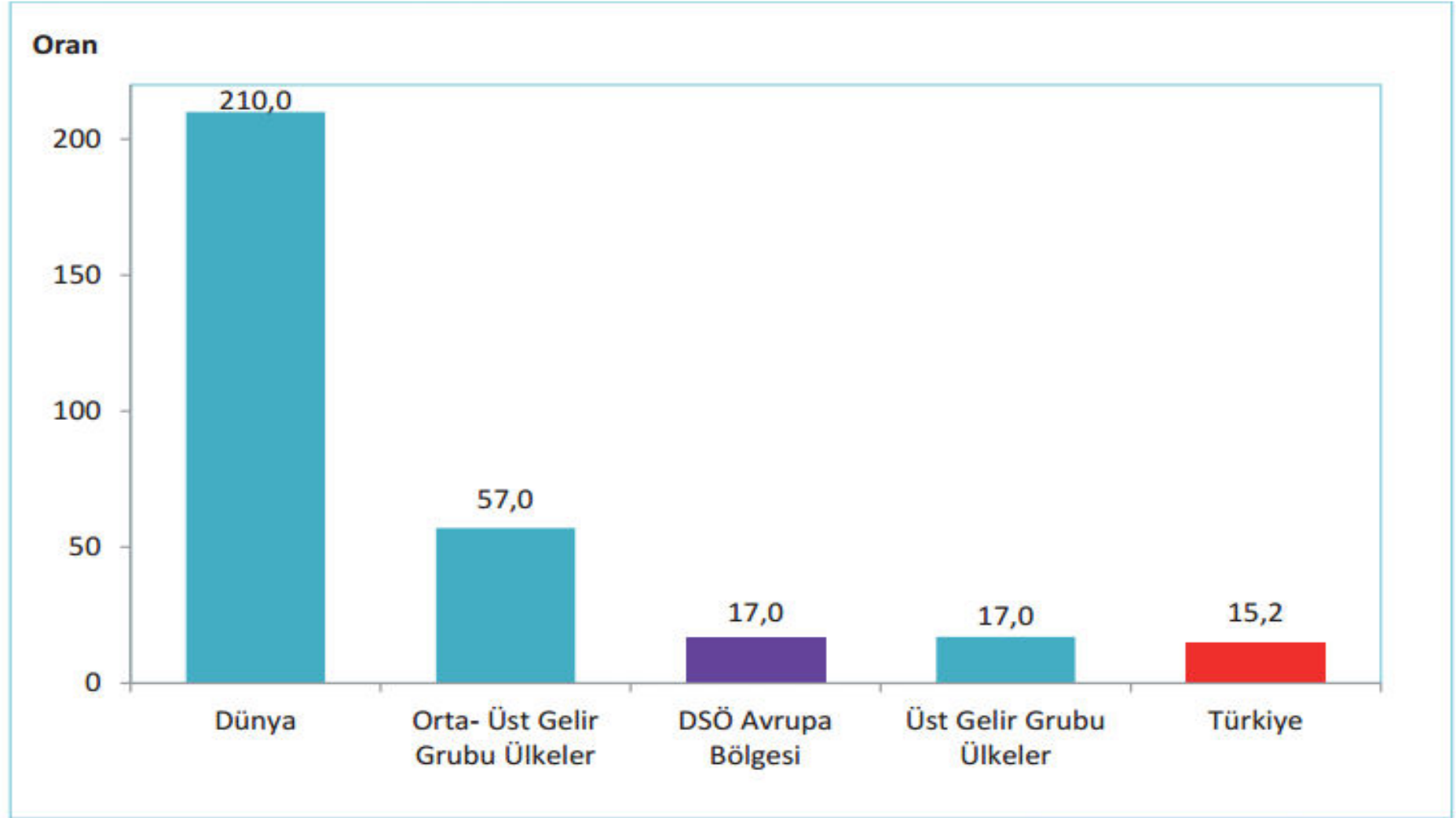


Şekil 2.11. İBBS-1'e Göre Anne Ölüm Oranı, (100.000 Canlı Doğumda), 2014



Kaynak: Türkiye Halk Sağlığı Kurumu

Şekil 2.12. Anne Ölüm Oranı Uluslararası Karşılaştırması, (100.000 Canlı Doğumda), 2013



Kaynak: Türkiye Halk Sağlığı Kurumu, DSÖ World Health Statistics 2015

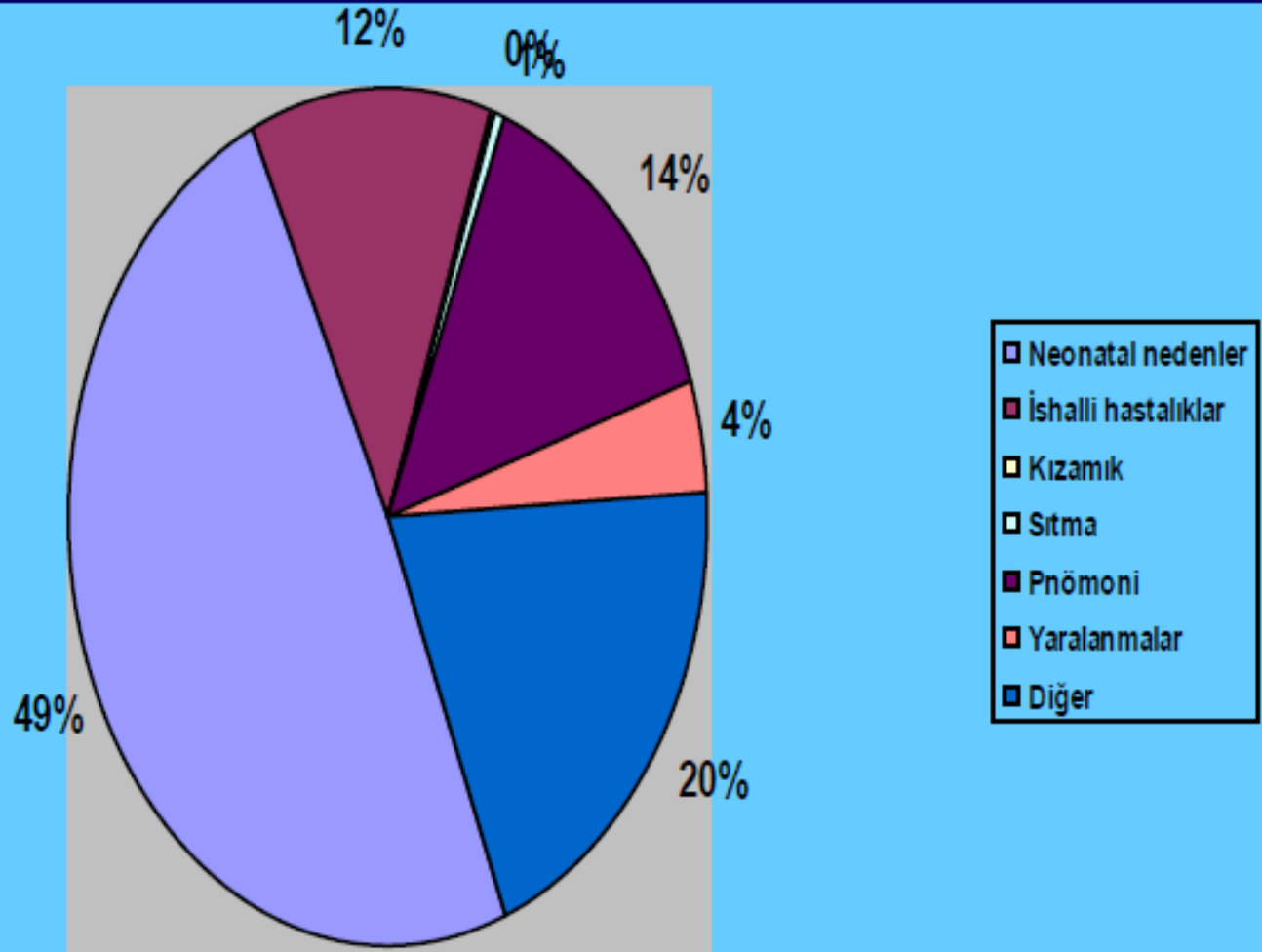
Not: Türkiye verisi 2014 yılına aittir.

Ölüm Nedenleri

- Neonatal ölüm nedenleri:
 - Prematüre ve düşük doğum ağırlığı
 - Asfiksi
 - Neonatal enfeksiyonları
- 5 yaş altı ölüm nedenleri
 - Neonatal nedenler
 - Akut solunum yolu enf
 - Beslenme(dsö 2008'e göre %35)
 - İshal
 - Kızamık
 - Pnömoni
 - Sıtma

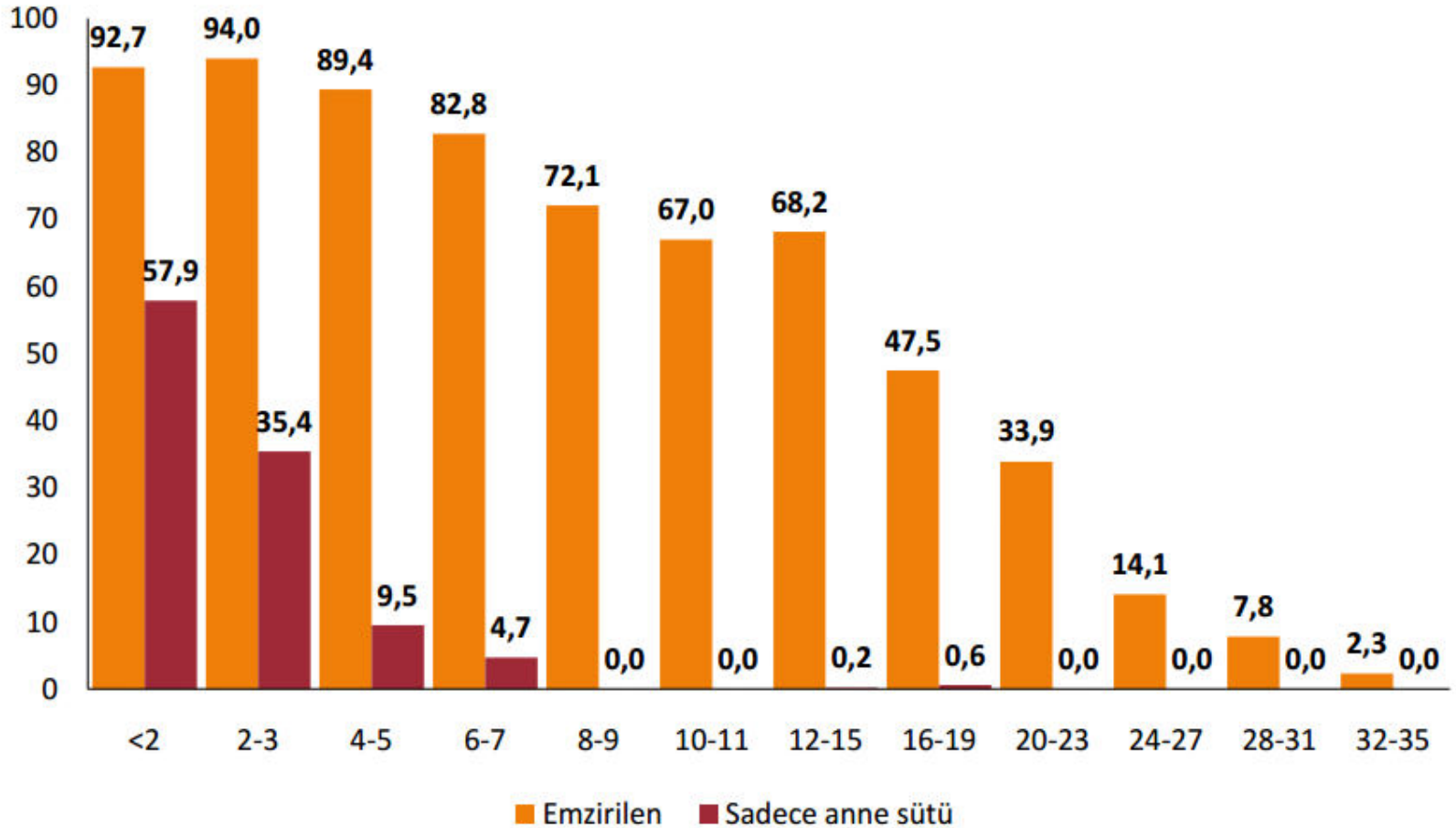


??????



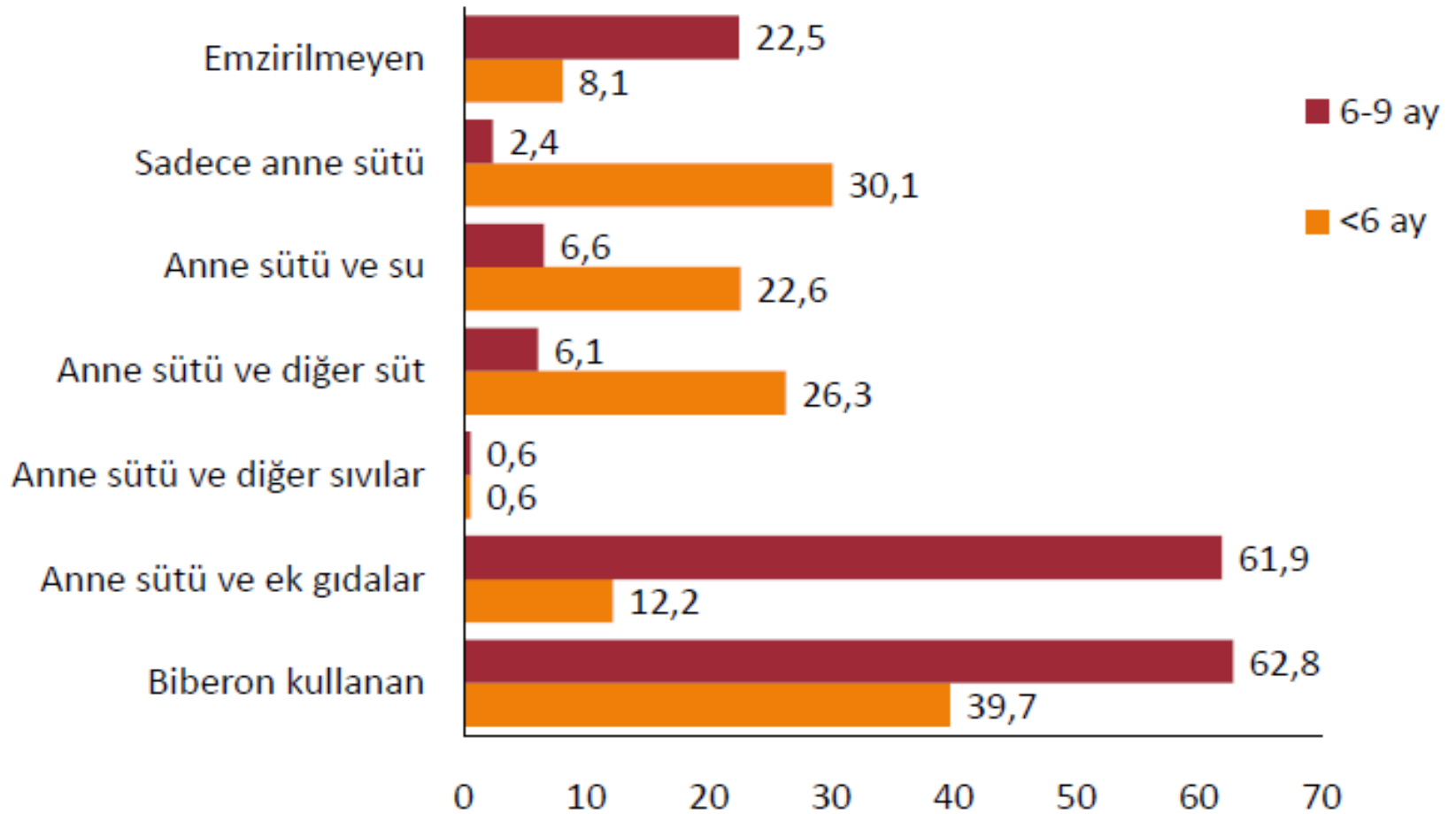
Türkiye 5 Yaş Altı Çocuklar Arasındaki Ölüm Nedenleri (%)

Yaşa Göre Emzirme Durumu (Son 24 saat)



- Ortanca **sadece** anne sütü ile beslenme süresi **1,2 ay**;
- Ortanca emzirme süresi ise **16,7 ay**

Emzirme ve Ek Gıda



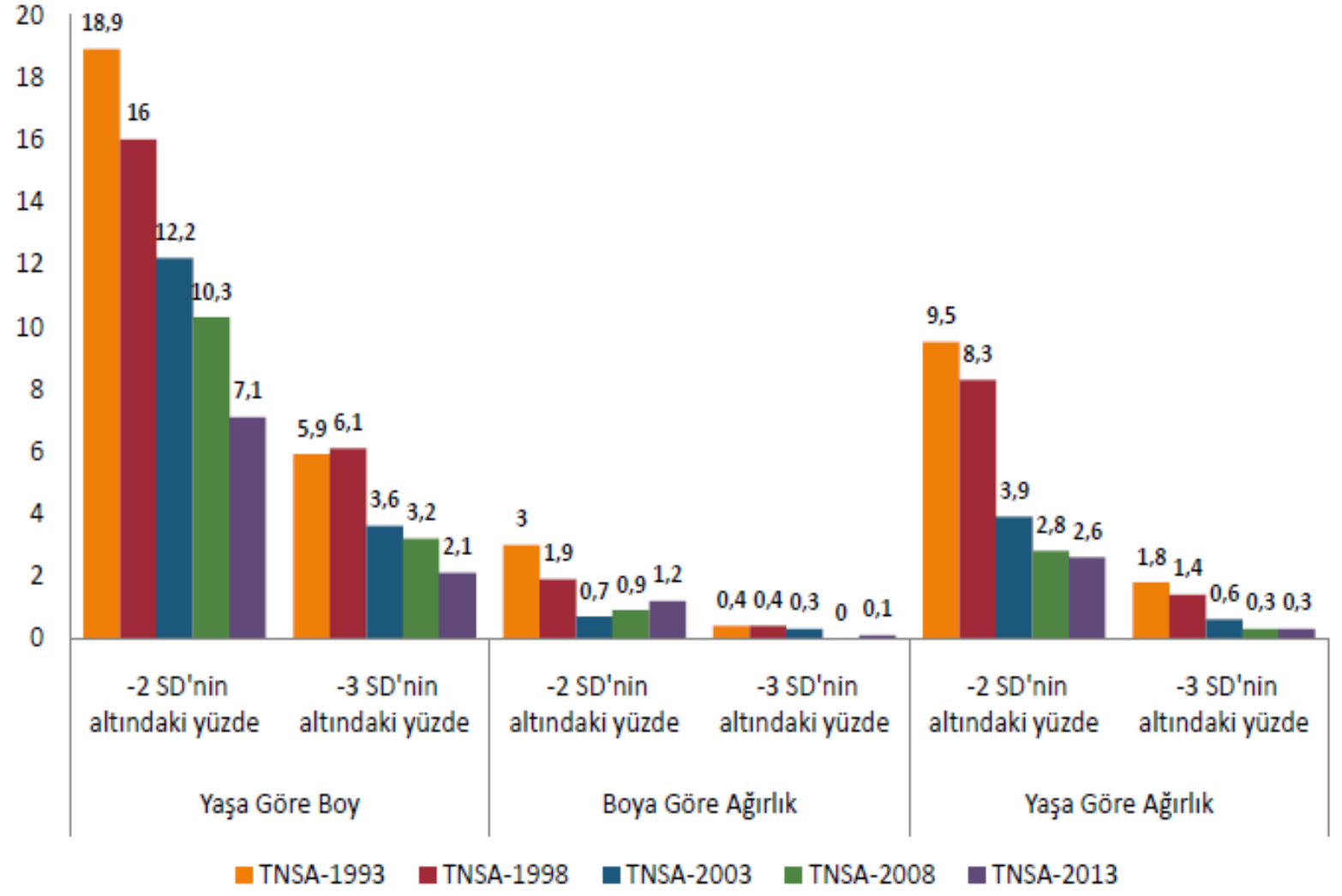
Çocukların Beslenme Durumunda Değişimler (NCHS/CDC/WHO)



NÜFUS
ETÜTLERİ
ENSTİTÜSÜ

NEE

HACETTEPE
ÜNİVERSİTESİ



3.10 3 yaş altındaki çocuğun emzirilme durumu, 2013

Breastfeeding status of child under three years, 2013

Çocuğun ay cinsinden yaşı Age in months	Emzirilme durumu - Breastfeeding status							
	Toplam Total	Emzirilmeyen Not breast-feeding	Sadece anne sütü Exclusively breastfed	Anne sütü ve su Breast-feeding and consuming plain water only	Anne sütü ve içinde süt olmayan diğer sıvılar ⁽¹⁾ Breast-feeding and consuming non milk liquids ⁽¹⁾	Anne sütü ve anne sütü olmayan süt Breast feeding and consuming other milk	Anne sütü ve ek gıdalar Breast-feeding and consuming complementary foods	
0 - 1	100,0	7,3	57,9	9,5	0,0	25,3	0,0	
2 - 3	100,0	6,0	35,4	26,6	1,0	29,5	1,5	
4 - 5	100,0	10,6	9,5	26,1	0,6	23,9	29,3	
6 - 7	100,0	17,2	4,7	9,7	1,2	10,1	57,1	
8 - 9	100,0	27,9	0,0	3,4	0,0	2,0	66,7	
10 - 11	100,0	33,0	0,0	1,1	2,6	0,5	62,8	
12 - 15	100,0	31,8	0,2	0,0	0,0	2,8	65,1	
16 - 19	100,0	52,5	0,6	0,2	1,1	0,5	45,1	
20 - 23	100,0	66,1	0,0	0,8	0,0	0,0	33,1	
24 - 27	100,0	85,9	0,0	0,0	0,0	0,0	14,1	
28 - 31	100,0	92,2	0,0	0,0	0,0	0,3	7,5	
32 - 35	100,0	97,7	0,0	0,4	0,0	0,0	1,9	
0 - 5	100,0	8,1	30,1	22,6	0,6	26,3	12,2	
6 - 9	100,0	22,5	2,4	6,6	0,6	6,1	61,9	

Kaynak: HÜNEE, Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması, 2013

(1) Süt dışındaki sıvılar meyve suyu, çorba suyu veya diğer sıvıları kapsamaktadır.

Source: HUIPS, Demographic and Health Survey, 2013

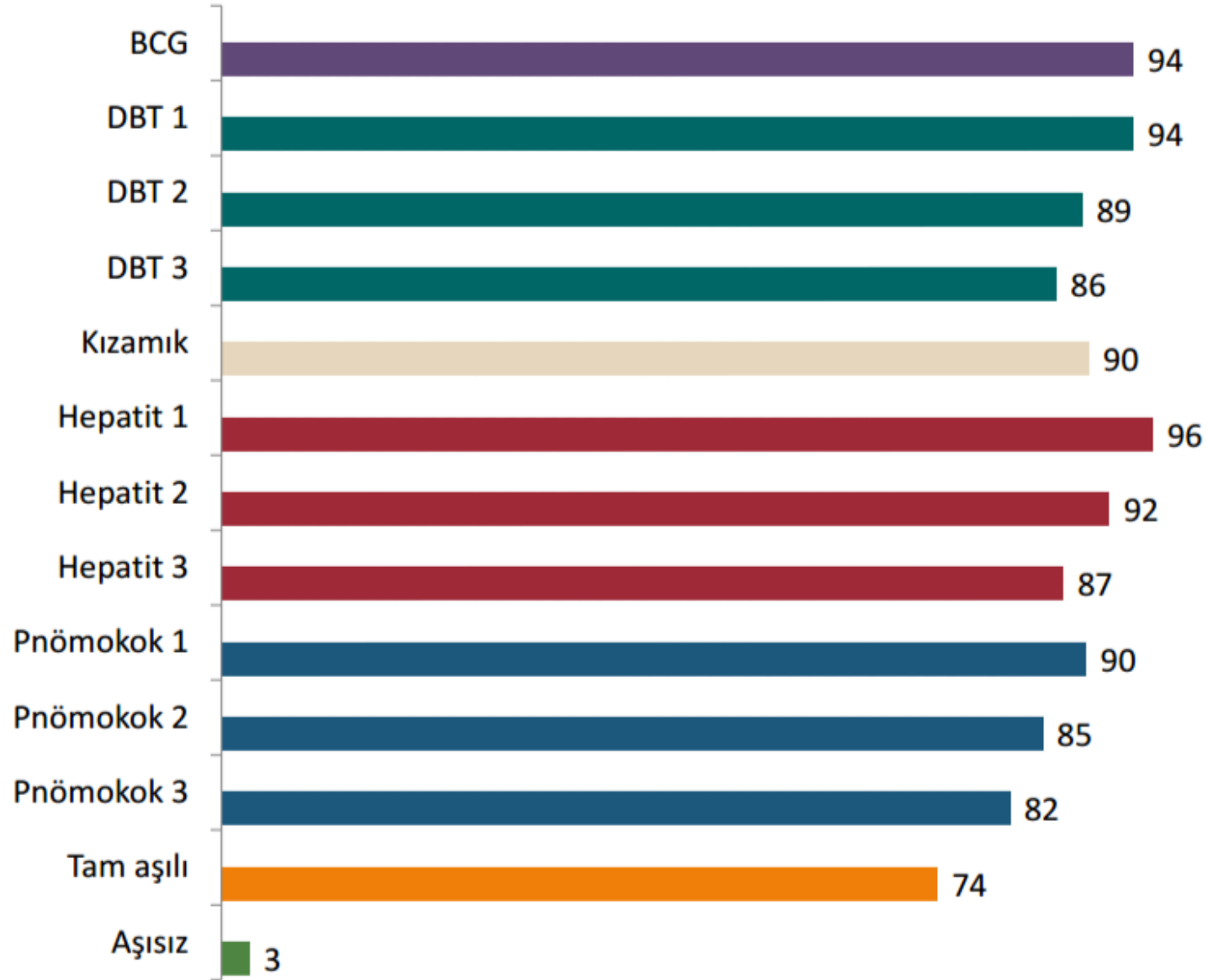
(1) Non-milk liquids include juice, juice drinks, clear broth or other liquids.

Türkiye Beslenme ve Sağlık Araştırması 2010

Tablo 5.1.2. 0-5 yaş grubu çocukların D vitamini ve demir kullanma durumlarına göre dağılımı (%)

Temel Özellik	D vitamini			Demir		
	Erkek	Kız	Toplam	Erkek	Kız	Toplam
Yaş grubu (ay)						
0-12	83.2	82.6	82.9	39.3	51.1	44.8
13-23	86.5	84.9	85.7	65.1	61.3	63.2
24-60	66.8	66.9	66.9	45.1	43.7	44.4
Yerleşim yeri						
Kent	74.8	75.1	74.9	49.4	50.5	49.9
Kır	64.6	63.9	64.2	39.5	39.3	39.4
NUTS 12 Bölge						
İstanbul	89.8	85.2	87.7	54.7	58.0	56.2
Batı Marmara	85.4	76.0	80.8	68.1	62.5	65.4
Ege	85.2	82.1	83.6	65.7	57.9	61.5
Doğu Marmara	81.0	84.7	82.8	48.5	55.2	51.8
Batı Anadolu	68.7	76.2	72.0	46.8	44.9	46.0
Akdeniz	73.3	75.4	74.4	46.8	48.8	47.9
Orta Anadolu	81.4	72.6	77.3	44.1	50.0	46.8
Batı Karadeniz	81.0	83.2	82.2	52.7	48.7	50.6
Doğu Karadeniz	85.7	83.0	84.4	65.9	55.7	61.2
Kuzeydoğu Anadolu	48.0	42.0	45.1	25.8	19.3	22.6
Ortadoğu Anadolu	53.9	45.7	50.1	31.1	32.2	31.6
Güneydoğu Anadolu	52.1	52.8	52.4	33.4	34.1	33.7
TÜRKİYE GENELİ	71.8	71.6	71.7	46.6	47.0	46.8

Aşılanma Oranları (15-26 aylık)



Çocuk sağlığını etkileyen faktörler

- Sosyo ekonomik durum
- Anne özelliği
- Sosyal çevre
- Fiziki koşullar
- Biyolojik çevre
- Çocuk yaşı cinsiyet
- Sosyal destek
- Nüfus artışı
- Yoksulluk
- Ülke politikaları

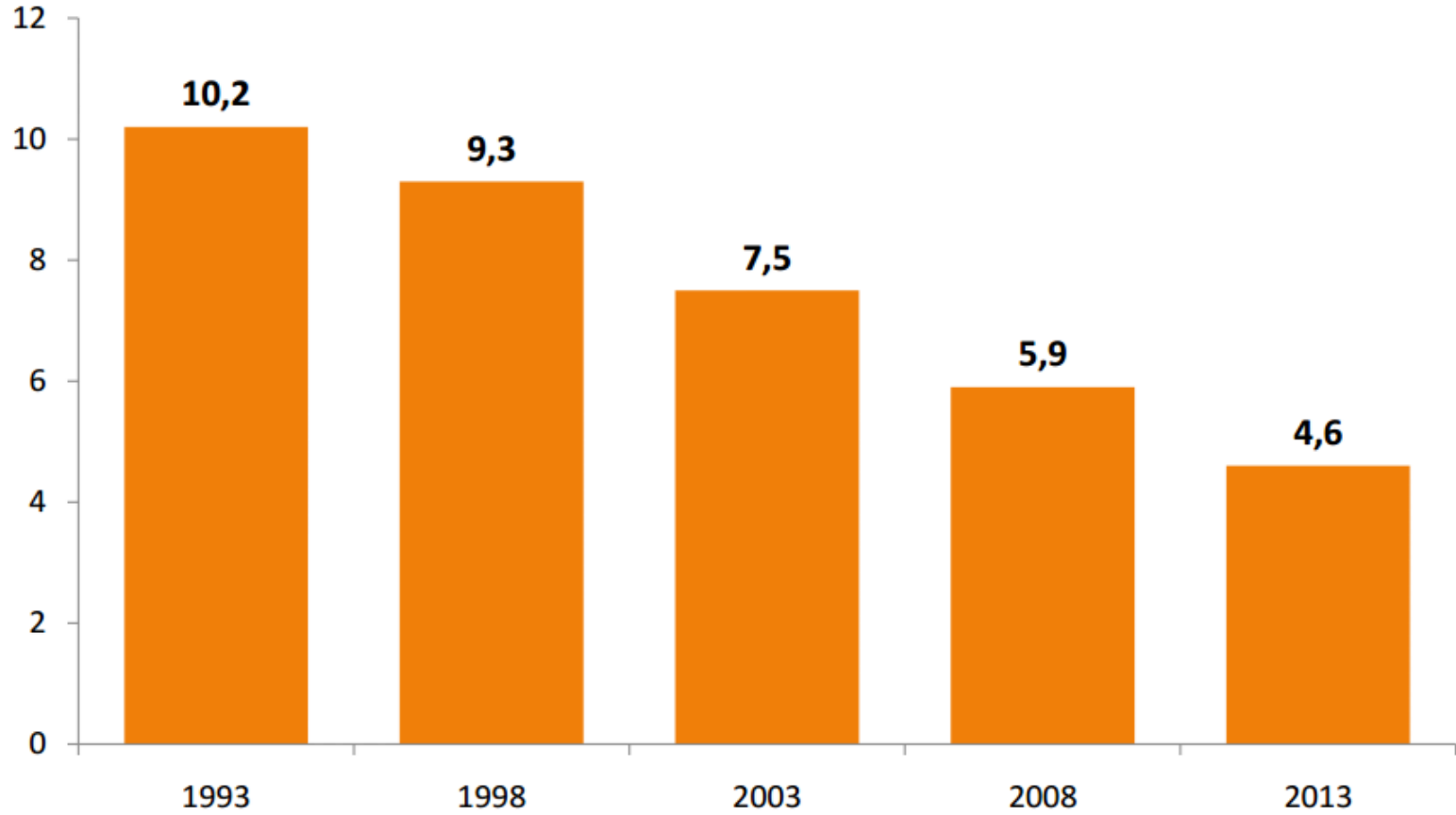
Bağışıklama Durumu (Unicef)

Ülkeler
6 bölgeler

Ülkeler	İyileştirilmiş içme suyuna ulaşabilen nüfus (%) 2011			İyileştirilmiş sanitasyon imkanlarına sahip nüfus (%) 2011			Devlet tarafından finanse edilen rutin GBP aşlamaları (%) 2012	Bağışıklama kapsamı (%)							Pnömoni		İshal	Sıtma			
	Oranım	Kadın	Vif	Oranım	Kadın	Vif		BCG	DPT1*	DPT2*	Polio3	MCV	HepB3	Hib3	Tetanosu karşı korunan yenidoğanlar* (%)	Pnömoni belirtileri olan çocuklar için tıbbi bakım arayışı (%)	Pnömoni belirtileri olan çocuklar için antibiyotik tedavisi (%)	Ağızdan tuz eriyikleriyle (ATE) tedavi (%)	Hummalı çocuklarda sıtma tedavisi (%)	İlaçlanmış cibinliklerde (IC) uyuyan çocuklar (%)	En az bir IC'si olan haneler (%)
																2012	2012	2012	2012	2012	
Tacikistan	66	92	57	95	95	94	16	97	96	94	96	94	94	94	-	63	41 x	60	2 x	1 x	2 x
Tayland	96	97	95	93	89	96	100	99	99	99	99	98	98	-	91	84 x	65 x	57 x	-	-	-
Eski Yugoslav Cumhuriyeti Makedonya	100	100	99	91	97	63	-	94	97	96	97	97	96	96	-	93 x	74 x	62	-	-	-
Timor-Leste	69	93	60	39	68	27	26	71	69	67	66	62	67	-	81	71	45	71	6	41	41
Togo	59	90	40	11	26	3	25	97	94	84	84	72	84	84	81	32	41	11	34	57	57
Tonga	99	99	99	92	99	89	-	95	95	95	95	95	95	95	-	-	-	-	-	-	-
Trinidad ve Tobago	94	98	93	92	92	92	100	-	97	92	91	85	92	92	-	74 x	34 x	-	-	-	-
Tunus	96	100	89	90	97	75	100	99	99	97	97	96	97	97	96	60	57	65	-	-	-
Türkiye	100	100	99	91	97	75	-	96	98	97	97	98	96	97	90	-	-	-	-	-	-



Adölesan Annelik

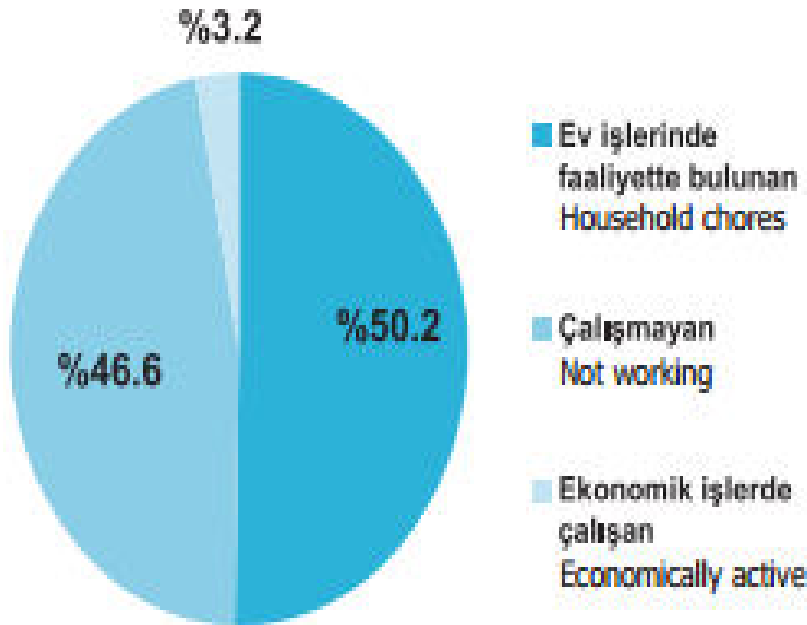


Çalışma ve Okula (TÜİK 2012)

2.2 Çalışma durumuna göre okula devam eden ve etmeyen çocuklar, 2012

Children by attending or not attending school and type of activity, 2012

Okula devam eden - Attending school



Okula devam etmeyen - Not attending school



Çocuk işçiliği

Temel Çocuk İşgücü Göstergeleri (6-17 yaş), 2006-2012

Göstergeler	2006 ⁽¹⁾		2012	
	(Bin Kişi)	(%)	(Bin Kişi)	(%)
6-17 yaş grubu nüfus	15 025	-	15 247	-
İstihdam (6-17 yaş)	890	100,0	893	100,0
Yaş grubu				
6-14	285	32,0	292	32,7
15-17	605	68,0	601	67,3
Cinsiyet				
Erkek	601	67,5	614	68,8
Kadın	289	32,5	279	31,2
Yerleşim yeri				
Kent	490	55,1	400	44,8
Kır	400	44,9	493	55,2
Sektör				
Tarım	326	36,6	399	44,7
Sanayi	275	30,9	217	24,3
Hizmet	289	32,5	277	31,0
İşteki durum				
Ücretli veya yevmiyeli	505	56,7	470	52,6
Kendi hesabına	24	2,7	10	1,1
Ücretsiz aile işçisi	362	40,7	413	46,2
İstihdam oranı (6-17 yaş)	-	5,9	-	5,9
6-14	-	2,5	-	2,6
15-17	-	16,6	-	15,6

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, 2015 Yılı İdare Faaliyet Raporu

Bakım Hizmetleri Daire Başkanlığına Bağlı Kuruluşlar

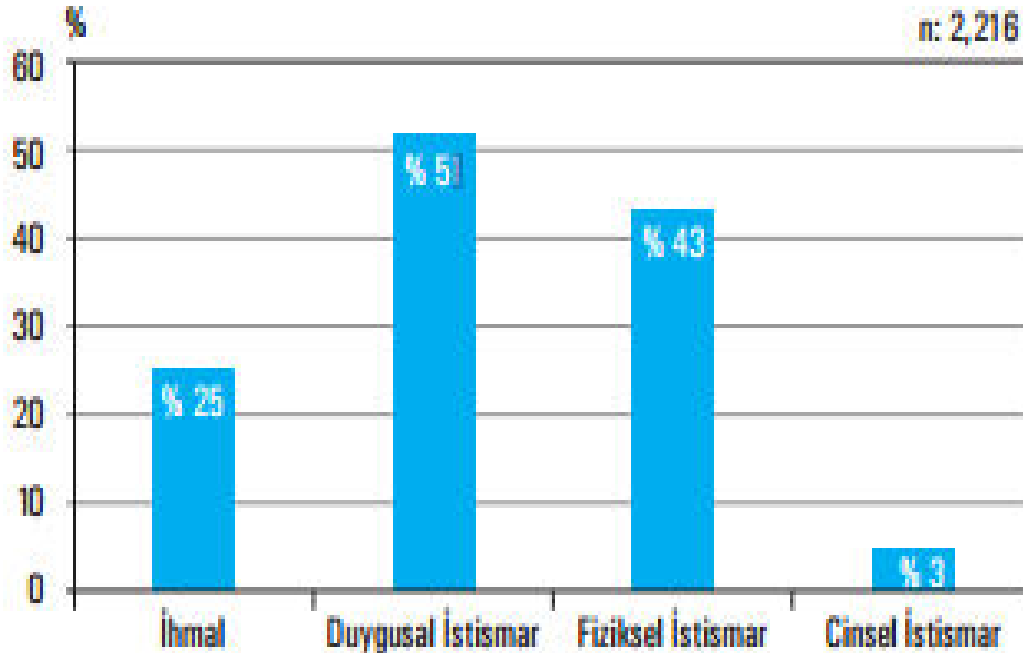
Kuruluş Türü	Sayı	Kapasite	Fiilen Bakılan
Çocuk Yuvası (0-6 Yaş)	1	50	37
Çocuk Yuvası (7-12 Yaş)	3	158	159
Çocuk Yuvası (0-12 Yaş)	3	288	194
Çocuk Yuvası ve Yetiştirme Yurdu (0-18 Yaş)	6	655	319
Çocuk Evleri Sitesi (0-18)	86	6.011	4.950
Kız Yetiştirme Yurtları	3	140	116
Erkek Yetiştirme Yurtları	7	423	285
Çocuk Evi (0-18)	1.057	6.107	5.366
Genel Toplam	1.166	13.832	11.426

UNICEF 2010(Türkiye’de Çocuk İstismarı ve Aile İçi Şiddet Raporu)

3.2.2 Maruz Kalınan İstismar

Bu bölümde, Türkiye’deki 7-18 yaş grubu çocukların, son bir yıl içinde maruz kaldıkları, deneyimledikleri ihmal ve istismar irdelenmiştir.

Şekil 2 - 7-18 yaş arası çocukların maruz kaldıkları istismar türleri⁴



DÜNYA'DAKİ ÇOCUKLARIN SAĞLIĞININ KORUNMASI VE GELİŞTİRİLMESİNE YÖNELİK ÇALIŞMALAR

- 1946 BM'ye bağlı UNICEF kuruldu.
- 1953 yılında BM'nin kalıcı organı olma özelliğini kazandı.
- 1959 Çocuk Hakları Bildirgesi
- 1974 yılında çocuklar için olağanüstü durum ilan edildi.
- 1978 Alma-Ata : Temel sağlık hizmetleri
1979 Uluslararası çocuk yılı

- 1980 li yıllarda UNICEF çocuklarda yaygın olarak görülen enfeksiyon hastalıklarının basit girişimlerle ortadan kaldırılmasını hedefleyen “GOBI” programını başlattı.
- G: Growth monitoring
- O: Oral rehydratation therapy
- B: Breastfeeding and better weaning practices
- I: Immunization
- F: Food Supplementation
- F: Family Planning
- F: Female Education

- 1989 Çocuk Haklarına Dair Sözleşme
- 1990 Çocuklar İçin Dünya Zirve

Dünya Çocuk Zirvesi

30 Eylül 1990 tarihinde ülkelerin cumhurbaşkanı, başbakan ya da karar verici statüsünde bulunan kişilerin toplandığı üst düzey bir toplantıdır.

Bu zirvede "2000 Yılı Hedefleri" benimsenmiştir.

Dünya Çocuk Zirvesi

- Genel hedefler
 - – Beş yaş altı ölümlerde 1/3 azalma
 - – Beslenme yetersizliklerini %50 azaltma
 - – Bütün aileler için sağlıklı su ve sanitasyon
 - – Bütün çocukların temel eğitim olanaklarına ulaşması
 - – Çocuk hakları sözleşmesinin benimsenmesi...

Dünya Çocuk Zirvesi

- Çocuk sağlığı hedefleri:
 - Polio eradikasyonu
 - Bağışıklama >%85
 - Kızamık bağışıklanması
 - ASYE ölümlerinin 1/3 azaltılması
 - İshal vakalarının %25 azaltılması

Dünya Çocuk Zirvesi

- Beslenme hedefleri
 - DDA %10'un altına indirilmeli
 - 4-6 ay anne sütü
 - Büyüme ve gelişmenin izlenmesi
 - Evdeki besin maddelerinin güvenli halde tutulması
 - Kadınlarda demir eksikliği anemisinin üçtebire indirilmesi
 - A vitamini ve iyod eksikliğinin ortadan kaldırılması

2002 BM'de çocuklar için özel oturum zirvesi :

- “çocuklara uygun bir dünya”
 - Tüm çocuklar eşit haklara sahiptir
 - Önceliği çocuklara vermek
 - Her çocuğa bakım
 - HIV/AIDS'e karşı savaş
 - Çocuk istismarının önlenmesi
 - Çocukları dinlemek
 - Her çocuğun eğitim alması
 - Çocukları savaştan korumak
 - Çocuklar için dünyayı korumak
 - Yoksullukla savaş

2002 BM'de çocuklar için özel oturum zirvesi : 2010 hedefleri

- Sağlığı geliştirmek
- ÇÖH nin 1/3 azaltılması
- Anne ölümlerini en az 1/3 azaltmak
- temiz su ve sanıtasyona ulaşan aileleri 1/3 arttırmak
- Malnütrisyonu 1/3 azaltmak
- Eğitim kalitesinin artırılması
- Çocukları istismar ve şiddetten korumak
- HIV/AIDS ile savaşmak

Dünyada çocuk sağlığı ile ilgili yürütülen programlar/stratejiler:

- GOBI –FFF
- SAFE MOTHERHOOD (MAKING PREGNANCY SAFER)
- CARI : CONTROL OF ACUTE RESPIRATORY INFECTIONS
- IMCI : INTEGRATED MANAGEMENT OF CHILDHOOD ILLNESS
- ECD : EARLY CHILDHOOD DEVELOPMENT
- NR : NEONATAL RESUSCITATION

Türkiye'nin çocuk sağlığı Programları:

- Yenidoğana Temel Yaklaşımın
Sağlanması Programı
 - Yenidoğan Canlandırılması Programı
 - Yenidoğan Temel Bakım Programı
 - Yenidoğan Yogun Bakım Programı

Türkiye'nin çocuk sağlığı Programları:

- Bebek ve Çocuk izlemleri Programı
- Yenidoğan Taramaları Programı
- - Fenilketonüri, Kongenital Hipotroidi,
-Biyotinidaz
- İşitme

Türkiye'nin çocuk sağlığı Programları:

- Ana ve Çocuk Beslenmesi Programı
- Anne Sütünün Özendirilmesi, Sürdürülmesi, Desteklenmesi ve Bebek Dostu Sağlık Kuruluşları Programı
 - Emzirmenin Korunması, Özendirilmesi, Desteklenmesi ile Demir Yetersizliği Anemisinin Önlenmesi ve Kontrolü Programı"

Türkiye'nin Çocuk Sağlığı Programları:

- Demir Gibi Türkiye
- Bebeklerde D Vitamini Yetersizliğinin Önlenmesi ve Kemik Sağlığının Geliştirilmesi Programı

Türkiye'nin Çocuk Sağlığı Programları:

- İyot Yetersizliğinin Önlenmesi ve Tuzun iyotlanması Programı
 - 6-24 ay bebek ve küçük çocuk beslenmesi Programı: Tamamlayıcı Beslenme
- Çocuk Enfeksiyonlarını Önleme Programı
 - ishaller Hastalıkların Kontrolü Programı
 - Alt Solunum Yolu Enfeksiyonlarının Kontrolü Programı "ASYE"

Türkiye'nin 21. Yüzyıl hedefleri

- 2020 yılına kadar BÖH'nı binde 20 nin altına indirmek,
- 5 yaş altı ölüm hızını binde 30'un altına indirmek;
- Neonatal ölüm hızını %30 azaltmak
- 2010 yılına kadar bütün doğumların sağlık kuruluşlarında yapılmasını,

- 2020 yılına kadar bütün gebelerin düzenli DÖB almalarını sağlamak
- 2020 yılına kadar DDA'lı bebek oranını %20 azaltmak
- 2015'e kadar ilk 6 ay tek başına anne sütü alan çocuk oranını %80'e çıkarmak
- 2020'ye kadar beş yaş altı çocuklarda beslenme bozukluklarını %35, iyod yetersizliği hastalıklarını %90 azaltmak

Kaynakça

- Pediatri Hemşireliği, Çocuk Sağlığına Genel Bakış(2013) Conk Z,Başbakal Z,Yardımcı F,Akademisyen Yayınevi Ankara,s:1-5.
- UNICEF 2005 Dünya Çocuklarının Durumu
- **İstatistiklerle Çocuk Statistics On Child2014 (TÜİK2014)**
- <http://www.dicle.edu.tr/Contents/ad6a4de5-11a5-40aa-94e3743fed302d3.pdf>

- Özbaş S, Türkiye'de çocuk sağlığının durumu
Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi 2012;
55: 71-76
- www.gundemcocuk.org/dokumanlar/gc...cocuk_politikasi/3.1.3.%20saglik.pdf

- **2013Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması
Ulusal Toplantı TNSA-2013 Sonuçları**
- www.hips.hacettepe.edu.tr/tnsa2013/rapor/TNSA_2013_ana_rapor.pdf
- <https://saglik.gov.tr/TR/dosya/1-101702/h/yilliktr.pdf>